

JUNI 2026 · FOLKEVERSJON AV DEN ØKONOMISKE ANALYSEN AV ENEBAKK KOMMUNE

Hva skjer med pengene i Enebakk?

Kommuneøkonomi er fullt av ord som «netto driftsresultat», «disposisjonsfond» og «behovskorrigert avvik». Men bak ordene handler det om noe alle kjenner: **inntekter, regninger, sparepenger og lån**. Dette heftet forklarer — uten fagspråk — hva en grundig gjennomgang av Enebakks økonomi fant. Og Enebakk har en spesiell tvist: en liten kommune **uten oljepenger, kraftinntekter eller fond** i bakhånd, som derfor må drive de viktigste tjenestene strammere enn de fleste — av nødvendighet, ikke fordi den vil.

95 mill.

så mye mindre enn forventet bruker kommunen på eldreomsorg og hjemmetjenester hvert år — det største og mest slående tallet i hele analysen

0 kr

i eiendomsskatt. Kommunedirektøren foreslo å innføre den fordi «pengene ikke strekker til» — men politikerne sa nei i desember 2024

~11 700

innbyggere. Enebakk er en av landets kommuner med *lavest* inntekter per innbygger, og har ingen kraft- eller fondsinntekter å lene seg på

Tenk på kommunen som en husholdning: Enebakk «tjener» mindre enn de fleste — den har en lav lønn (lave inntekter) og ingen rik arv eller aksjefond å falle tilbake på. Det meste av pengene går til faste «regninger»: skole, barnehage, eldreomsorg, helse. Familien har en liten buffer på sparekontoen, men den er ikke bygget på arv eller børsavkastning — den er spart sammen krone for krone gjennom **nøysom hverdag**. Derfor må familien hele tiden holde igjen på utgiftene, og når regningene blir for store, er det **ekstra skatteinntekter** som må redde budsjettet. Det er omtrent det som skjer i Enebakk nå.

Grunnlaget for dette heftet er en full analyse bygget på åpne offentlige tall (SSB, kommunerevisjonen, kommunens egne rapporter og lokalaviser). Den tekniske rapporten viser alle kilder og utregninger — og er ærlig om hvilke tall som ikke lot seg dobbeltsjekke. Hovedtallene her er fra 2025 — det siste året med endelige, reviderte tall (publisert 16. juni 2026).

Enebakk bruker mindre enn forventet på nesten alt — med ett unntak: sosialhjelp

For å sammenligne kommuner rettferdig kan man ikke bare se på kronebeløp — en kommune med mange barn trenger mer skole, en med mange eldre trenger mer omsorg. Staten har derfor et eget regnestykke som sier hva hver kommune *burde* trenge med akkurat sin befolkning. Vi har sammenlignet Enebakks faktiske forbruk med dette «forventet behov»-tallet:

OMRÅDE	MER/MINDRE ENN FORVENTET PER ÅR	HVA BETYR DET?
Eldreomsorg og hjemmetjenester	95 mill. mindre	Drives svært nøkternt — langt under forventet. Det dominerende tallet
Barnehage	14 mill. mindre	Drives nøkternt — under forventet
Barnevern	4 mill. mindre	Litt under forventet
Helsetjenester (legevakt, helsestasjon m.m.)	4 mill. mindre	Litt under forventet
Grunnskole	3 mill. mindre	Så vidt under forventet
Administrasjon («byråkratiet»)	9 mill. mer	Litt over — men avstanden halveres fra året før (en liten kommune har et fast minstenivå)
Sosialhjelp m.m.	14 mill. mer	Enebakks «dyre unntak» — og det snudde fra under til over på ett år. Les neste side

Det slående: Enebakk er en kommune med lite penger, og den driver de store tjenestene *billigere* enn det befolkningen tilsier. Eldreomsorgen alene koster **95 millioner mindre** enn forventet — det er det desidert største avviket. Det er ikke fordi kommunen har dårlig råd til å bruke mer, men fordi den *må* spare, og har valgt å gjøre det planmessig over mange år. Når noe koster «mindre enn forventet», betyr det altså ikke at tilbudet er dårlig — det kan være bevisst, nøktern drift.

Regnestykket viser altså at Enebakk er en **svært nøktern kommune med ett dyrt unntak: sosialhjelp**. Sosialhjelpen ligger 14 millioner over det forventede, og det som er spesielt er at den **snudde fra under til over på bare ett år** (fra 10 millioner under i 2024 til 14 millioner over i 2025). Hvorfor en kommune som ellers sparer på alt, plutselig bruker mer enn forventet nettopp her, handler ikke om at den er raus. Det forklarer vi på neste side.

Hvorfor snudde sosialhjelpen fra «under» til «over» forventet på ett år?

Sosialhjelp er pengene kommunen betaler ut til innbyggere som ikke klarer seg økonomisk på egen hånd. I 2024 brukte Enebakk *mindre* enn forventet på dette. I 2025 brukte kommunen plutselig *mer* — 14 millioner over. Det er en stor og rask endring. Heldigvis finnes det en grundig gjennomgang som forklarer hvorfor: kommunerevisjonen (Viken kommunerevisjon) undersøkte nettopp sosialhjelpen i Enebakk i 2025.

- **Flere mennesker trenger hjelp — og over lengre tid.** Revisjonen fant at både antall mottakere og de samlede utgiftene har økt over tid. En stor del av pengene går til personer som har mottatt sosialhjelp **i flere år** — det er ikke kortvarig krisehjelp, men langvarig avhengighet som koster.
- **Et viktig verktøy brukes for lite — på grunn av kapasitet.** Kommunen har et eget «kvalifiseringsprogram» som skal hjelpe folk videre til arbeid og ut av langvarig stønad. Men det «brukes minimalt på grunn av kapasitetsbegrensninger» — altså ikke fordi kommunen ikke vil, men fordi den ikke har nok folk til å drive det.
- **Ingen lovbrudd.** Revisjonen fant at NAV Enebakk gir god informasjon om rettigheter og har god service. Problemet er ikke at noe gjøres galt — det er at utgiftene drives av forhold kommunen i mindre grad styrer på kort sikt.

Det viktige poenget: Sosialhjelpen er ikke et tegn på sløsing eller på at Enebakk deler ut penger lett. Den er et speil av at flere innbyggere trenger hjelp over lengre tid. Det stedet kommunen faktisk kan gjøre noe, er å styrke kvalifiseringsprogrammet — å hjelpe flere ut i arbeid — men det krever at noen har tid og kapasitet til å følge opp. Akkurat nå er det kapasiteten som mangler.

Sosialhjelpen er altså den ene saken der Enebakks ellers så nøkterne profil brytes — og den brytes ikke fordi kommunen er raus, men fordi behovet har vokst. Den utfordringen forsvinner ikke ved å kutte; den løses ved å hjelpe flere videre i livet.

En liten lommebok — uten arv å falle tilbake på

14,9 %

sparekontoen («disposisjonsfondet») målt mot årsinntekten — ser greit ut på papiret

0 kr

i kraft-, utbytte- eller fondsinntekter. Sparepengene er ikke arv eller børs — de er spart sammen gjennom nøysom drift

75 %

kommunens lån tilsvarer rundt tre fjerdedeler av en årsinntekt — en reell byrde for en lavinntektskommune

Her er den ærlige historien. På papiret har Enebakk en grei sparekonto. Men det viktige er **hva som ligger bak den**.

Ingen arv, ingen børs — bare nøysomhet

Noen kommuner — som nabokommunen Asker — har et stort «arvefond» fra salget av et kraftselskap, som gir avkastning på børsen og pynter på regnskapet. **Enebakk har ingenting av dette.** Kommunen er blant landets fattigste målt i inntekt per innbygger, og har ingen kraft-, utbytte- eller fondsinntekter. Sparekontoen på 14,9 prosent er derfor *ikke* bygget på arv eller avkastning — den er spart sammen krone for krone gjennom hard nøysomhet. Det betyr at den er **mer sårbar** enn tallet antyder: går ett år dårlig, finnes det ikke noe fond å hente fra. Kommunedirektøren har selv sagt at kommunen **ikke når sine økonomiske mål uten nye inntekter**.

Når regningene sprekker, er det skatten som redder budsjettet

Et tidligere år sprakk tjenestebudsjettene med rundt 45 millioner kroner — men årsregnskapet ble likevel positivt fordi **skatteinntektene ble høyere enn ventet** og «reddet» resultatet. Det er en skjør mekanisme: så lenge skatten kommer inn, går det rundt, men det finnes ingen buffer hvis den svikter. Økonomisjefen har uttrykt det rett ut: «Dagens tjenester vil måtte leveres med mindre ressurser.» Derfor driver Enebakk et planmessig **omstillingsprogram** helt fram til 2040, der den bruker ny teknologi, digitalisering og smartere arbeidsdeling for å få mer ut av hver krone — i stedet for brå, flate kutt.

Den ubrukte muligheten: Kommunedirektøren foreslo å innføre **eiendomsskatt** (først på næringseiendom), fordi kommunen etter hans syn ikke når sine økonomiske mål uten den. Men det Ap-ledede kommunestyret **avviste forslaget** i desember 2024. De fleste norske kommuner har eiendomsskatt; Enebakk har bevisst valgt å la være. Å innføre den er et helt legitimt politisk valg — og å la være er det også. Men det er et reelt valg: kommunen kunne hentet inn nye inntekter her i stedet for å drive tjenestene enda strammere. Spørsmålet er politisk omstridt, og det bør tas med åpne øyne.

Det ærlige bildet er altså verken «Enebakk er blakk og i krise» eller «Enebakk har god råd». Det er en liten lavinntektskommune **uten finansiell ryggrad**, som klarer seg gjennom streng driftsdisiplin og skatteinntekter — og som har sagt nei til den ene store nye inntektskilden som lå på bordet.

Liten ordliste — «gresk» oversatt til norsk

Netto driftsresultat

Det som er igjen av årets inntekter når alle regninger og renter er betalt. I 2025 hadde Enebakk et lite overskudd (**pluss** 2,4 %) — så vidt over det anbefalte nivået. Marginen er tynn.

Disposisjonsfond

Kommunens sparekonto — penger som i prinsippet kan brukes når noe svikter. Måles i prosent av årsinntekten. Enebakk: 14,9 % — ser greit ut. Men i motsetning til rikere kommuner finnes det ikke noe kraft- eller arvefond bak, så bufferen er mer sårbar enn tallet antyder.

Lavinntektskommune

En kommune med lave inntekter per innbygger. Enebakk er blant landets laveste, og har ingen inntekter fra kraft, selskapsutbytte eller havbruksfond. Den må derfor hente handlingsrommet fra streng drift og effektivisering — «av nødvendighet, ikke overflod».

Behovskorrigert / utgiftsbehov

Statens regnestykke for hva en kommune burde trenge, ut fra hvor mange barn, unge og eldre den har. Det gjør det mulig å sammenligne Enebakk rettferdig med helt ulike kommuner — og det er dette som viser at Enebakk driver det meste under forventet behov, men sosialhjelpen over.

Netto lånegjeld

Kommunens «boliglån». Enebaks gjeld tilsvarer rundt 75 % av en hel årsinntekt — en reell byrde for en kommune uten fond i bakhånd, og en grunn til at den må holde igjen på utgiftene.

Kvalifiseringsprogram

Et opplegg som skal hjelpe folk som har mottatt sosialhjelp lenge, videre ut i arbeid. I Enebakk brukes det lite — ikke fordi kommunen ikke vil, men fordi den mangler kapasitet. Det er nettopp her kommunen kan gjøre noe med de økende sosialhjelpsutgiftene.

Eiendomsskatt

En skatt kommunen kan velge å kreve inn på eiendommer. De fleste norske kommuner har den. Kommunedirektøren i Enebakk foreslo å innføre den, men kommunestyret sa nei i desember 2024 — en mulig inntekt som ligger ubrukt.

Endelige tall

2025-tallene er nå endelige (reviderte), publisert av SSB 16. juni 2026, og er hovedåret i dette heftet. 2024-tallene står igjen som sammenligning. Alle hovedkonklusjoner bygger på endelige tall.

Hvor kommer tallene fra?

Alt bygger på åpne kilder: Statistisk sentralbyrå (KOSTRA), statens fordelingssystem, kommunerevisjonens rapporter (Viken kommunerevisjon), Kommunal Rapport og lokalavisen Enebakk Avis. Den tekniske rapporten er **ærlig om hva som ikke lot seg dobbeltsjekke**: enkelte finanstall (sparekonto, gjeld, sykefravær) er ikke gjenfunnet i en Enebakk-spesifikk kilde, fordi kommunens egne årsregnskap lå på en nettside som ikke kunne hentes som tekst.

Folkeversjon, oppdatert 16. juni 2026. Tall i millioner kroner der annet ikke er sagt; hovedår 2025 (2024 som sammenligning). Viktig presisering: når analysen sier at noe koster «mindre enn forventet», betyr det ikke at tilbudet er dårlig — det kan være bevisst,

nøktern drift. Og når sosialhjelp koster «mer enn forventet», betyr det ikke sløsing, men at det finnes reelle behov bak tallene. Poenget er at valgene bør tas med åpne øyne, og at noen må si hva som skal betale for hva.